

JÁ NIC, TO SAMO

Gn 3,9-13

kázání ze soboty 8. 2. 2014 odpoledne – br. Jaroslav Dvořák

Před časem jsem viděl českou pohádku „Čert ví proč“. Děj té pohádky je pro nás nepodstatný, ale zaujal mě tam rozhovor prince Filipa, který chce zachránit království, a lucifera. Filip se zeptal jednoduchou otázkou: „Proč nás chceš zničit?“ A lucifer se otočil a řekl: „To jste celí vy. Vždycky a všechno svádíte na druhé. Já? Vy sami se přece ničíte. Já se jen dívám a držím vám palce. Ale nepopírám, svými vlastnostmi mi jdete skvěle na ruku.“ Zamyslel jsem se nad prvními dvěma větami. „To jste celí vy. Vždycky a všechno svádíte na druhé.“ Co se týče mých nezdarů v životě, nezbyvá mi, než s tímto výrokem souhlasit. Většinou jsem se snažil své nedostatky, omyly a nesplněné úkoly omlouvat vnějšími okolnostmi, jinými povinnostmi atd... Však to taky znáte, ne? Copak nejsme denně svědky omluv a výmluv typu: Vždyť to tak dělá každý... Vždyť je to lidské... Nevychovanost dětí je omlouvána rozvojem jejich osobnosti nebo slovy: to má po otci, to má po matce. A když z takového dítěte vyroste těžko zvladatelný jedinec, můžeme zase občas zaslechnout obhajobu typu: Donutila ho k tomu společnost, nouze nebo zoufalství... V krajním případě jako polehčující okolnost u soudu může být použita přítomnost tzv. genu zla v DNA pachatele. My věřící, křesťané i lidé jiných vyznání, máme tu „výhodu“, že naše selhání můžeme omlouvat „vyšší mocí“. Buď nám ďábel háže klacky pod nohy, nebo Bůh není našemu počínání příznivě nakloněn. Pro všechny tyto omluvy je ve slovníku jeden výraz – **alibismus**, tj. snaha vyhnout se odpovědnosti. Těmito výmluvami nabýváme falešného dojmu, že se zbavíme odpovědnosti za naše selhání. Přehazujeme odpovědnost na druhé jako horký brambor. O tom, že tento odpovědnostní volejbal je starý jako lidstvo samo, se můžeme přesvědčit již v knize Genesis ve verších 3,9-13.

Hospodin Bůh volal na člověka: „Kde jsi?“ On odpověděl: „Uslyšel jsem v zahradě tvůj hlas a bál jsem se. A protože jsem nahý, ukryl jsem se.“ Bůh mu řekl: „Kdo ti pověděl, že jsi nahý? Nejedl jsi z toho stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst?“ Člověk odpověděl: „Žena, kterou jsi mi dal, aby při mně stála, ta mi dala z toho stromu a já jsem jedl.“ Proto řekl Hospodin Bůh ženě: „Cos to učinila?“ Žena odpověděla: „Had mě podvedl a já jsem jedla.“

Příběh pádu Evy a Adam do hříchu známe všichni. Byl vydán zákaz jíst ovoce ze stromu poznání dobrého a zlého a oba tento zákaz porušili. Nás dnes z této epizody zajímá rozhovor odehrávající se od verše jedenáctého. Hospodin se Adama ptá jednoduchou otázkou: „Nejedl jsi z toho stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst?“ Adam poněkud šroubovaně odpovídá: „Žena, kterou jsi mi dal, aby při mně stála, ta mi dala z toho stromu a já jsem jedl.“ Pro Hospodina jsou důležitá jen dvě poslední slova z celého souvětí: jedl jsem. Adam však cítí potřebu zmínit všechny okolnosti. Cítí potřebu se ospravedlnit, potřebuje se zbavit viny. Proto hned prvním slovem přesměrovává pozornost na ženu. Galantnost přitom jde jaksi stranou. Vzápětí ve své výpovědi i nepřímou obviňuje Hospodina: „Žena, kterou jsi mi TY dal, kterou jsi TY stvořil, takovou, jaká je. Jen se podívej, kam mě přivedla. Měla při mně stát a

místo toho nás oba postavila proti tobě. Měla mi být pomocí rovnou a přitom se stala pomocí hada.“ Pánové, než se začneme kriticky ušklibat nad ženami, že to byla žena, kdo nese vinu za všechno, a že kam had nemůže, tam nastrčí Evu, nesmíme zapomenout na jednu okolnost, na kterou Adam zřejmě nedopatřením zapomněl. A to tu, že byl se svou ženou. Stál hned vedle, byl u rozmluvy Evy s hadem, byl u toho, když Eva trhala ovoce ze stromu. V šestém verši můžeme číst: „*Vzala tedy z jeho plodů a jedla, dala také svému muži, který byl s ní, a on též jedl.*“ Adam je u všeho přítomen. Otázkou je, jestli je duševně přítomen. My muži máme totiž občas takové stavy, kdy na nás drahá polovička hovoří a když skončí, probereme se a nevíme, která bije. Každopádně Adam v nejkritičtější chvíli nedělá vůbec nic, mlčí. Ale později, když se na všechno přijde, má řečí sto padesát, obviňuje Evu a, kdyby to nevyšlo, taky Boha. Bůh se tedy obrací na Evu se slovy: „*Cos to učinila?*“ Eva je zřejmě zaskočena mužovým osočením, takže je její odpověď stručnější: „*Had mě podvedl a já jsem jedla.*“ Také se touží zbavit viny a po Adamově vzoru prvním slovem Hospodinovu pozornost směřuje na hada. A co had? Toho se Bůh na nic neptá.

Vidíte, čeho jsme v tomto příběhu svědky? Člověk žaluje na svou ženu, pomlouvá Boha a obviňuje kohokoli, jen aby to bylo na koho svěst. Ale tato činnost je svěřena také někomu jinému. Někomu, kdo se může honosit titulem žalobce, pomlouvač a obviňovatel – v řečtině diabolos, hebrejsky sátán. Člověk, stvořený k obrazu Božímu, se neuposlechnutím Hospodinova příkazu najednou mění k obrazu ďablovu.

Nechme však třetí kapitolu knihy Genesis vyprávět dál. Poté, co Bůh vyslechne všechny obžaloby a obhajoby, vynáší tresty. Had je proklet. Hospodin mu sděluje i to, jak skončí – bude mu rozdracena hlava, bude poražen na hlavu. Podle církevního otce Irenea je právě patnáctý verš zaslíbením vítězství Krista nad Antikristem. Adam s Evou jsou vypovězeni ze zahrady Eden. Než však odejdou, „*Hospodin Bůh udělal Adamovi a jeho ženě kožené suknice a přioděl je.*“ Podle výkladu tak učinil z kůže zabitých zvířat – prvních zástupných obětí. Bůh ale trestá i sám sebe, protože jednoho dne bude muset přihlížet umučení svého Syna. Aby Hospodin zachránil člověka, přebírá část odpovědnosti, které se člověk snažil vyhnout.

V úvodu jsem hovořil o tom, že jako věřící lidé máme „výhodu“ naše nezdary omlouvat „vyšší mocí“. Před těmito omluvami nás varuje Jakub ve svém listu: „*Kdo prochází zkouškou, ať neříká, že ho pokouší Pán. Bůh nemůže být pokoušen ke zlému a sám také nikoho nepokouší. Každý, kdo je v pokušení, je sváděn a váben svou vlastní žádostivostí. Žádostivost pak počne a porodí hřích, a dokonalý hřích plodí smrt.*“ Jednu výhodu jako věřící lidé skutečně máme. Máme své hříchy na koho vložit, chcete-li hodit, máme obětního beránka, Ježíše Krista. Je tu ovšem jedno velké ALE. Nehřešme na to, že nás Ježíš zachránil. Kristus nás zbavil pouze viny za hřích, ale ne odpovědnosti. Před Bohem se sami nemáme jak ospravedlnit, naše výmluvy jsou stejně jako v případě Adama a Evy chabé. Nemůžeme na Krista ukázat a říct: „Já nic, to on.“ Naše odpovědnost je v tom, že pojmenujeme zlo zlem, přiznáme před Bohem vinu za náš hřích, přijmeme odpovědnost za naše pochybení a Kristus jej přikryje svou spravedlností. Víte, co dělá vězeňský kaplan s trestanci jako první? Přesně to samé, vede je k tomu, aby si uvědomili, že ve vězení nejsou kvůli policajtům, kterým se nelíbili, ani kvůli obhájci, který to zbabral, ani kvůli soudci, který měl mindrák.

Trestanec je veden k tomu, aby si sám přiznal vinu. Stejně tak bychom to měli dělat i my.

V běžném životě se selhání nebo omylu nevyhneme. Vždyť je to lidské... V takové situaci se ale kousněme do rtu a pokusme se ten horký brambor odpovědnosti v ruce udržet. Výmluvy, pomluvy a obviňování přenechejme povolanějším. Amen.